

**בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק**

**בג"ץ 7945/23
בג"ץ 8112/23**

1. גאנס
2. גאבר
3. קבהא
4. קבהא
5. קבהא
6. קבהא
7. קבהא
8. אשקר
9. אשקר
10. עמר
11. עמר
12. עמר

13. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
ע"י ב"כ עו"ד תהילה מאיר ו/או דניאל שנהר
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
מרח' אבו עוביידה 4, ירושלים 97200
טל': 02-6283555 ; פקס: 02-6276317

העותרים בבג"ץ 7945/23

1. רדואן
2. אלזקלה
3. אלזקלה
4. גשאש
5. גשאש
6. גשאש
7. זיד
8. זאיד
9. זיד

10. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
ע"י ב"כ עו"ד תהילה מאיר ו/או דניאל שנהר
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
מרח' אבו עוביידה 4, ירושלים 97200
טל': 02-6283555 ; פקס: 02-6276317

העותרים בבג"ץ 8112/23

נ ג ד

המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית
באמצעות פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 073-3925590 ; פקס: 02-6467011

ה מ ש י ב

תגובה מקדמית מטעם המשיב

בהתאם להחלטות כב' השופט גרוסקופף מיום 16.11.23 ומיום 27.11.23, מוגשת בזאת תגובה מקדמית מאוחדת לעתירות שבכותרת מטעם המשיב.

1. מיום 7.10.23 מדינת ישראל מצויה במלחמה נגד ארגוני טרור, בעקבות מתקפה אכזרית שבוצעה באותו היום, בעת חג שמחת תורה. לאור כך, כוחות צה"ל פועלים בימים אלו באופן מוגבר גם בשטחי איו"ש לצורך סיכול טרור ושמירה על הביטחון, יצוין כי היקף פעילות הכוחות באזור אף הוא שונה לאור המערכה הכללית המנוהלת בגבולות המדינה. כחלק מפעולות אלו, ובמטרה למנוע ביצוע פעולות טרור בעומק מדינת ישראל, הוחלט אף על צמצום הכניסה למרחב התפר.
 2. עניין של העתירות בהגבלות שהוטלו על מעברם של בעלי היתרי כניסה למרחב התפר בעקבות פרוץ המלחמה ביום 7.10.23. כך, עניינה של העתירה בבג"ץ 7945/23 ■■■■■ **גאנס נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית**, בהגבלות שהוטלו על מעברם של בעלי היתר מסוג "תושב קבע במרחב התפר ו"מסחר במרחב התפר"; ועניינה של העתירה בבג"ץ 8112/23 **רדואן נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית**, בהגבלות שהוטלו על מעברם של בעלי היתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים - כולם במעברים שונים אשר בגדר הביטחון, בעקבות פרוץ המלחמה ביום 7.10.23.
 3. כפי שיפורט להלן, עמדת המשיב היא, כי בהינתן התשתית העובדתית המלאה הנוגעת לעניין, העתירות אינן מגלות עילה להתערבות של בית המשפט הנכבד באופן תפעול המעברים אשר בגדר הביטחון לרבות סוגי ההיתרים שמעברם הותר, בימים קשים אלה.
 4. יודגש, כי המגבלות החלות היום על התנועה למרחב התפר הן תולדה ישירה של המצב הביטחוני החריג, ונגזרות משיקולים ביטחוניים, מבצעיים ולוגיסטיים מורכבים, המסורים לשיקול דעת הגורמים האמונים על ביטחון האזור.
 5. תמונה עובדתית מורכבת זו, אשר הכתיבה את השינויים שנעשו בעקבות המלחמה, נבחנת באופן יום-יומי על ידי גורמי הביטחון המופקדים על הנושא, מתוך רצון לחזור לשגרה מוקדם ככל הניתן.
 6. **יצוין כבר עתה כי בכל הנוגע להיתרים לצרכים חקלאיים, ביום 17.11.23 התקבלה החלטה של המפקד הצבאי לביצוע תיאום עבודות במסיק במרחב התפר בגזרת ג'נין ואפרים. כפי שנמסר מגורמי המשיב, בימים אלה והחל מיום 26.11.23, מאפשרים גורמי המשיב את מעברם של בעלי היתרים חקלאיים תוך תיאום עמם, וזאת באופן מדורג במתכונת אשר תואמת את צרכי הביטחון ומכלול השיקולים הנדרשים לעניין, הכל כפי שיפורט להלן.**
- לאור האמור, יטען המשיב כי העתירה הנוגעת לבעלי היתר חקלאי (בג"ץ 8112/23) דינה להידחות בשל השינוי במסד העובדתי אשר עמד בבסיסה במועד הגשתה.

הרקע הדרוש לעניין

מלחמת "חרבות ברזל"

7. בבוקר יום שבת וחג שמחת תורה, 7.10.23, החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה, במסגרתה פלשו אלפי פעילי חמאס, הג'יהאד האיסלאמי וגורמים נוספים לשטח ישראל, כאשר הם חוזרים ליישובי עוטף עזה והדרום מן היבשה, האוויר והים. עם חדירתם לישראל, ביצעו גורמי טרור אלה מעשי רצח וזוועה שאין הדעת סובלת, ירו על הצירים, טבחו בגברים, נשים קשישים וטף, וביצעו מספר רב של פיגועי חטיפה ולקיחת בני ערובה. במקביל לכך, ביצעו גורמי הטרור הללו ירי מאסיבי של רקטות ופצצות מרגמה לעבר ערי ישראל.

8. עד לרגע זה, עדיין נאמד מלוא היקף האסון, ומניין הנרצחים, הנעדרים והחטופים, המונה למעלה מ-1,300 קורבנות בנפש (בהם אזרחים, חיילים ואנשי כוחות הביטחון וההצלה), עודנו מתעדכן. עוד במסגרת מתקפת הטרור, נחטפו כ-240 בני אדם לתוך שטח רצועת עזה, בהם ילדים וטף, נשים, גברים וקשישים – וגורלם אינו ידוע.

9. בשל המלחמה שנכפתה על מדינת ישראל, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות מכוח הסמכות הנתונה לה בסעיפים 40(א) ו-40(א1) לחוק-יסוד: הממשלה. בנוסף, שר הביטחון הכריז על מצב מיוחד בעורף, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 9(ב) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951.

10. מאז יום 7.10.23, מדינת ישראל מנהלת מערכה קשה מול ארגוני הטרור ברצועת עזה, כאשר ברקע מתנהלת גם הזירה באזור הצפון, ממנו פונו תושבי יישובים רבים הממוקמים בקרבה לגדר הגבול.

בית משפט נכבד זה נדרש במספר פסקי דין לעניין זה ממש - ראו סעיף 8 לפסק הדין שניתן בבג"ץ 7439/23 **אלואחד נ' צבא הגנה לישראל** (31.10.23): "בימים נוראים אלה, מנהלת מדינת ישראל מערכה קשה נגד מבקשי נפשה מארגון חמאס השולט ברצועת עזה, אשר שלח את מרצחיו, ועימו 'ערב רב', אספסוף צמא-דם, בבוקר יום 7.10.2023 (חג שמחת תורה) – להשמיד להרוג ולאבד, מנער ועד זקן, טף ונשים". כן ראו את סעיף 14 לפסק הדין בבג"ץ 7287/23 **גידאן נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית** (11.10.23). וראו גם: בג"ץ 7650/23 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון לאומי** (30.10.23).

11. בעקבות פרוץ המלחמה חלו שינויים משמעותיים הן בהערכת המצב הביטחוני והן בסדרי הכוחות המצויים בגזרת אזור יהודה ושומרון (להלן: **האזור**), הכל כפי שיפורט בהרחבה להלן.

מרחב התפר: כללי

12. עקב פעולות טרור ופיגועים שבוצעו על ידי תושבים פלסטינים בתחום מדינת ישראל וביישובים הישראליים באזור יהודה ושומרון מאז פרוץ האירועים האלימים בספטמבר 2000, החליטה ממשלת ישראל בתחילת שנת 2002 להקים גדר ביטחון לאורך קו התפר בין ישראל לבין אזור יהודה ושומרון, ולמנוע את מעברם החופשי של תושבי האזור לשטחי ישראל הנמצאים ממערב לגדר.

13. תוואי גדר הביטחון נקבע על פי מכלול שיקולים, בראשם השיקול הביטחוני. בשים לב לאמור, תוואי גדר הביטחון אינו חופף לחלוטין את קו תחום האזור, ובמספר אזורים עוברת גדר הביטחון בתוך תחום האזור, באופן שיוצר מרחב של שטח האזור המצוי ממעבר לגדר, בין גדר הביטחון לבין קו תחום האזור. שטחים אלו מוגדרים כ"מרחב התפר".

14. מאחר שאין כל מכשול פיזי המונע כניסה לישראל משטח האזור ב"מרחב התפר", ולנוכח הסיכון הביטחוני הטמון במעבר גורמי טרור ממרחב התפר לשטח מדינת ישראל, עשה המשיב שימוש בסמכותו על פי סעיף 318 לצו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (יהודה ושומרון) (מס' 1651), תש"ע-2009 (להלן: **הצו בדבר הוראות ביטחון**), והכריז על שטחי מרחב התפר כשטח צבאי סגור שהכניסה אליו והיציאה ממנו דורשות היתר.

15. ההנחה בבסיס ההכרזה על מרחב התפר כשטח צבאי סגור היא, כי במתן אפשרות כניסה ויציאה חופשית מהאזור למרחב התפר וממנו לישראל, ללא בידוק נוסף, טמון סיכון ביטחוני. מעבר ללא היתר עלול להיות מנוצל לפעילות נגד ביטחון מדינת ישראל ואזרחיה או לאפשר כניסת גורמים בעלי מניעה מן התחום הפלילי. הצורך הביטחוני אשר מחייב, לעת הזו, מניעת כניסה בלתי מבוקרת של תושבים פלסטינים לתוך מרחב התפר, מהסיבות האמורות, הוכר מספר פעמים בפסיקת בית המשפט הנכבד (ראו, למשל, בג"ץ 8172/02 **אבראהים נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש** (פורסם באר"ש, 14.10.02); בג"ץ 6896/18 **טעמה נ' המפקד הצבאי** (פורסם באר"ש, 6.3.22), פסקה 59 לפסק דינה של כב' השופטת ד' ברק ארז, פסקאות 2-4 לפסק דינה של כב' הנשיאה א' חיות; בג"ץ 3066/20 **זיד נ' המפקד הצבאי** (פורסם באר"ש, 12.7.21), פסקאות 10-11; בג"ץ 3571/20 **חסיב נ' ראש ממשלת ישראל** (פורסם באר"ש, 1.5.22), פסק דינה של כב' הנשיאה חיות).

16. חוקיות וסבירות ההכרזה על מרחב התפר ו"משטר ההיתרים" המסדיר את ההסדרים הייחודיים להענקת ההיתרים פרטניים למרחב התפר – נבחנו על ידי בית המשפט הנכבד במסגרת עתירות עקרוניות שהוגשו לעניין זה. ראו למשל את בג"ץ 9961/03 **המוקד להגנת הפרט נ' ממשלת ישראל** (פורסם באר"ש, 5.4.11) (להלן: **עניין משטר ההיתרים**), אשר אחת העותרות בו – המוקד להגנת הפרט – היא העותרת 13 בבג"ץ 7945/23 והעותרת 10 בבג"ץ 8112/23. ראו את פס' 13 לפסק דינה של כב' הנשיאה בייניש בעניין זה:

"מכל האמור לעיל עולה באופן ברור כי בפסיקתנו נוצרה במהלך השנים זיקה ממשית בין סוגיית גדר הביטחון (וממילא להלכות שנפסקו במסגרתה) לסוגיית מרחב התפר. זיקה זו עולה מן הפסיקה האמורה, אך היא מתחייבת גם מהגיונם של דברים וממהות תכליתה של גדר הביטחון, המחייבת מציאת מסגרת משפטית שתחול על שטחי מרחב התפר ואשר תיתן בידי המפקד הצבאי יכולת שליטה ופיקוח אפקטיביים על הנכנסים לתחומי שטחים אלה, שהמעבר מהם לשטח ישראל חופשי ופתוח. בהעדר מסגרת כאמור, קיים חשש שמא לא תוגשם המטרה לשמה נועדה גדר הביטחון".

17. בהתאם לסמכות המשיב על פי הצו בדבר הוראות ביטחון, אזור יהודה ושומרון הוכרז כשטח צבאי סגור, כך שתושב האזור המבקש לצאת את האזור נדרש לקבל היתר מאת המפקד הצבאי. כמו כן, תושב האזור אשר מחזיק בהיתר כאמור מהמפקד הצבאי, פטור מהצורך לקבל אשרת כניסה לישראל (בהתאם לצו הכניסה לישראל (פטור תושבי יהודה ושומרון, רצועת עזה וצפון-סיני ומרחב שלמה ורמת הגולן), התשכ"ח-1968).

18. באשר לכניסה למרחב התפר, בהתאם לתחיקת הביטחון, ההכרזות על סגירת שטח אינן חלות על תושבים קבועים בשטח. כך, לצד תעודות תושב קבוע במרחב התפר, ניתנים לתושבי האזור היתרים שונים ונוספים המבקשים להיכנס ולשהות במרחב התפר ובהם: "היתר חקלאי במרחב התפר", "היתר תעסוקה חקלאית במרחב התפר", "היתר מסחר במרחב התפר" ו"היתר לצרכים אישיים".

19. היתרים אלו מאפשרים לתושבי האזור להיכנס ולשהות במרחב התפר לצרכים שונים, בהתאם לזיקתם למרחב. התנאים שנקבעו למתן ההיתרים הנוספים השונים מאזנים בין השיקולים הביטחוניים שהובילו לסגירת השטח, לבין חובתו של המשיב לשמור על גישה סבירה לשטחי האזור המצויים בצידה המערבי של גדר הביטחון, ולשמור ככל הניתן על מרקם החיים התקין של המתגוררים במרחב התפר ובאזור הסמוך לו.

20. הנהלים המסדירים את הכניסה למרחב התפר ואת הנפקת התעודות וההיתרים במרחב התפר מפורטים בקובץ הנהלים של המנהל האזרחי המכונה "נוהל הכניסה למרחב התפר" (להלן: **קובץ הנהלים**). קובץ הנהלים מעגן ומפרט את הכללים הנוגעים למגורים, כניסה ושהייה במרחב התפר, ובכלל זה את הקריטריונים לקבלת התעודות וההיתרים, וכן את תקופותיהם של התעודות וההיתרים הניתנים וכדומה.

21. קובץ הנהלים מתעדכן ומתוקן מעת לעת בהתאם לצורך. קובץ הנהלים העדכני נכנס לתוקף ביום 12.6.22, מכונה "קובץ נהלי כניסה למרחב התפר". נוהל כניסה למרחב התפר ניתן לצפייה באתר:

<https://www.gov.il/he/departments/policies/entrance>

מעברים למרחב התפר ולישראל

22. בהתאם להכרזות על מרחב התפר ולהקמת גדר הביטחון, הוקם מערך מעברים שנועד לאפשר שמירה על מרקם החיים של התושבים אשר עסקיהם, בתיהם או קרקעותיהם החקלאיות נותרו במרחב התפר. במעברים אלו רשאים לעבור פלסטינים בעלי היתרי כניסה למרחב התפר ולישראל, בהתאם להיתרי הכניסה בהם הם מחזיקים.

23. המעברים בגדר הביטחון למרחב התפר מחולקים לשלושה סוגים של שערים: "**שער מרקם חיים**": מיועד ככלל לתושבי קבע של מרחב התפר, פתוח בשגרה מדי יום בשעות משתנות בהתאם לשער, והכל בכפוף להתחייבות המדינה בהליכים המשפטיים השונים או בתיאום עם נציגי תושבי הקבע בכל גזרה, בהתאם לצרכיהם. "**שערים חקלאיים**": "**שער יומי**": נפתח בין פעמיים לשלוש מדי יום לפרקי זמן של חצי שעה-שעתיים, בהתאם להיקף העוברים ולצרכים החקלאיים. "**שער עונתי**": נפתח בעונות חקלאיות (בעיקר בעונות הרלוונטיות למטעי זיתים) וביתר עונות השנה נפתח בתיאום מראש. "**שערים מבצעיים**": משמש את הכוחות המבצעיים.

24. לוחות הזמנים האמורים של פתיחת השערים נקבעים על ידי כוחות הצבא באזור, לאחר עריכת איזון בין צרכי הביטחון והאילוץ המבצעיים הנדרשים בהתאם לתקופה, לבין צרכי האוכלוסייה

המקומית בכל מרחב ומרחב. הכל תוך תיאום, ככל הניתן, עם תושבי המרחב הספציפי, לרוב באמצעות הקישור הפלסטיני, ראש הכפר וכיוצא"ב.

25. יובהר, מדיניות הכניסה למרחב התפר מקלה לעומת מדיניות הכניסה לישראל מבחינת האבחון הביטחוני, כך שיתכן שאדם מחזיק בהיתר כניסה למרחב התפר, אך יש בעניינו מניעה ביטחונית מכניסה לשטח ישראל. זאת, על אף שאין חיץ בין שטחי מרחב התפר לבין שטח ישראל. יתר על כן, הבידוק הביטחוני הנערך בחלק מהשערים המיועדים לכניסה למרחב התפר, מצומצם ביחס לבידוק שנערך בעת הכניסה לישראל, בשל ההנחה כי מדובר בכניסה למרחב התפר בלבד. לכן ישנה חשיבות רבה לכך שהיתרי מעבר למרחב התפר לא ינוצלו לרעה לטובת כניסה לישראל.

26. למען שלמות התמונה, יוער כי בשנים האחרונות נצבר מידע רב במערכת הביטחון על שימוש נרחב בהיתרי כניסה למרחב התפר שלא לצרכים לשמם נועדו, אלא לצורך כניסה בלתי חוקית ובלתי מבוקרת לישראל, על כלל המשמעויות של הדברים וביתר שאת בימים אלה.

היתרי הכניסה למרחב התפר בתקופת מלחמת "חרבות ברזל"

27. כאמור, ביום 7.10.23 נכפתה על מדינת ישראל מלחמה, אשר בעקבותיה נערכה הערכת מצב ביטחונית ונערכו שינויים בסדרי הכוחות המצויים בגזרת האזור. יצוין, כי אף בעיתות שגרה הצורך הביטחוני עודנו מחייב, לעת הזו, מניעת כניסה בלתי מבוקרת של תושבים פלסטינים לתוך מרחב התפר, וזאת לשם שמירה על ביטחון האזור ועל ביטחונה של מדינת ישראל ותושביה, ולשם שמירה על חיי האזרחים הישראלים בישובים המצויים במרחב התפר. כך ביתר שאת גם בעת מלחמה.

28. ביום 7.10.23, לאחר שהתקיימה הערכת מצב ביטחונית בשל פרוץ המלחמה, הוחלט במסגרתה כי יוארך הסגר שהוטל במהלך חגי תשרי, אשר הורה על צמצום כניסת פלסטינים מאזור יהודה והשומרון לישראל ולמרחב התפר. זאת עד להודעה חדשה ובהתאם למדיניות המתעדכנת מעת לעת על בסיס הערכות מצב עיתיות (להלן: **פקודת הסגר**).

ביום 3.11.23 הוארכה פעם נוספת פקודת הסגר בהתאם להערכת מצב שהתקיימה בנושא.

צילום פקודת הסגר שהוטלה בחגי תשרי מצורף ומסומן מש/1.

צילום הארכת פקודת הסגר העדכנית מיום 3.11.23 מצורף ומסומן מש/2.

29. בהתאם לפקודת הסגר, במהלך תוקפה מותלה תוקפם של כלל היתרי הכניסה לישראל ובענייננו למרחב התפר, למעט אוכלוסיות הומניטריות ייחודיות ואוכלוסיות נוספות החיוניות להמשך התפקוד התקין של המשק הישראלי, והכל כפי המוגדר באופן מפורש בנספחי הפקודה.

30. נוכח הערכת המצב הביטחונית והאיומים הביטחוניים המתגברים בתקופת המלחמה, וכן על רקע שינויים בפריסת סדר הכוחות הנוכחי של פיקוד מרכז והסיכון המוגבר מכניסה למרחב התפר בעת הזו, הוחלט שלא להחריג מפקודת הסגר בעלי היתרי כניסה למטרות מסחר וחקלאות במרחב התפר

(כאמור לעיל בימים אלה נערכות התאמות על מנת לאפשר כניסה במתווה מותאם למצב הביטחוני של בעלי היתר חקלאי).

יצוין עוד כי בעלי היתר "תושב קבע" הורגו מפקודת הסגר וכך גם בעלי היתרים מסוג "צרכים אישיים" ומעברם למרחב התפר מתאפשר בהתאם לשעות הפתיחה של המעברים. זאת בנוסף למתן מענה הומניטרי אשר ניתן במשך כל ימות השבוע וכל שעות היממה, בכפוף לתיאום קונקרטי.

מעברים למרחב התפר בעניינם הוגשו העתירות שבכותרת

31. נסביר תחילה כי בשגרה, חלק מהמעברים מצויים באחריות צה"ל ומופעלים על ידו וחלק אחר של המעברים מופעלים על ידי רשות המעברים היבשתיים במשרד הביטחון (להלן: **רמי"ם**). החל מיום 5.11.23 ולתקופת המלחמה, על מנת לאפשר לצה"ל להתמקד במשימותיו הרבות הנוספות, הוחלט על העברת האחריות על תפעול מעברים נוספים המופעלים בשגרה על ידי צה"ל לידי רמי"ם.

מעבר ברטעה

32. מעבר ברטעה המוכר גם כמעבר "ריחן" או מעבר "356" משרת את אוכלוסיית תושבי הקבע באזור התפר במרחב כפר ברטעה והמחזיקים בהיתרים מתאימים. תכליתו של השער, כפי שיובהר להלן, היא לאפשר לתושבים שבתיהם מצוי במרחב התפר, להיכנס ולצאת מביתם לצורך מרקם חיים תקין. אשר על כן, בהתאם לאמור בתשובת המדינה בבג"ץ משטר ההיתרים, סווג השער כשער "מרקם חיים".

מעבר ברטעה משמש גם כמעבר לשטח ישראל והוא נכלל בצו הסדרת הסמכויות בנקודות מעבר (הוראת שעה) (יהודה ושומרון) (מס' 1665), התשע"א-2010. מעבר ברטעה מופעל גם בעת שגרה וגם כעת בידי רמי"ם.

33. טרם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", מעבר ברטעה היה פתוח 24 שעות ביממה 7 ימים בשבוע לתושבי קבע במרחב התפר – הן מעבר רגלי והן מעבר רכוב ומתופעל על ידי 100-120 עובדים. ממוצע העוברים היומי במעבר ברטעה בשגרה עמד על כ- 12,000 הולכי רגל וכ- 800 כלי רכב (מתוכם מוערך כ- 300-350 רכבים של תושבי קבע) ו- 60 משאיות סחורה.

34. מאז פרוץ המלחמה, בשל הערכת המצב הביטחונית וכן בשל גיוסם בצו 8 של רבים מעובדי רמי"ם ללחימה (למעלה ממחצית), שונה הסדר המעבר וסדר הכוחות שמתפעל את המעבר בעת הזו עומד על כ-60-70 עובדים.

כיום, מעבר ברטעה נפתח בין השעות 06:00 ל-16:00 למעבר רגלי; ובין השעות 06:00 ל-18:00 למעבר רכוב. יצוין, כי המעבר הרכוב מוגבל לרשימה של 100 כלי רכב המורשים לעבור בעת הזו, על מנת להבטיח שיהיה ניתן לבצע את הבידוק הנדרש לכל כלי רכב העוברים במעבר בהתאם לסדר כוח האדם המפעיל כיום את המעבר. עוד יצוין, כי רשימת כלי הרכב האמורה גובשה בתיאום עם מועצת ברטעה.

יובהר, כי המעבר פתוח 24 שעות ביממה 7 ימים בשבוע, אף בתקופת הלחימה, לטובת מתן מענה לצרכים הומניטריים מיוחדים. ככל שישנו צורך כאמור נערך תיאום מול המת"ק שמתאם מול המעבר ואכן, על פי הנמסר מגורמי המשיב ורמ"ם תיאום הומניטרי כאמור מתבצע בפועל.

35. על פי הנמסר מגורמי רמ"ם, מאז תחילת המלחמה עוברים באופן יומי במעבר ברטעה במעבר רגלי כ-800 בעלי היתר המוחרגים מפקודת הסגר (בממוצע); וכ-15 רכבים וכ-15 משאיות סחורה במעבר רכוב. יצוין כי למיטב בדיקת גורמי המשיב חלק מהרכבים באזור עוכבו בפילבוקס 190 הקודם למעבר ברטעה דבר שהקשה על הגעת הרכבים למעבר. על פי הנמסר מגורמי המשיב רשימת המורשים לעבור במעבר ברטעה הועברה בימים אלה לכוחות הנמצאים בשטח על מנת להקל על הגעת הרכבים למעבר.

36. על רקע טענות העותרים לעניין מעבר זה, נציין כי במעבר ברטעה אין חיילי מג"ב, בניגוד לנטען על ידי העותרים, כמו כן במעבר זה היציאה הרגלית מתבצעת ללא בקרה במסלול נפרד ואין במסלול זה כל עיכובים או בידוק. טענות העותרים באשר לעיכוב כזה או אחר נבדקו ביומנים מבצעיים ונמצאו כמשוללות יסוד.

מעבר שקד

37. מעבר שקד, המוכר גם כמעבר טורה או מעבר "300", ממוקם בקרבת הכפר טורה. המעבר משרת את אוכלוסיית תושבי הקבע והחקלאים במרחב זה, המחזיקים בהיתרים מתאימים. תכליתו של המעבר, כפי שיובהר להלן, היא לאפשר לתושבים שבתיהם מצויים במרחב התפר וחקלאים שאדמתם מצויה במרחב התפר, להיכנס ולצאת מביתם לצורך מרקם חיים תקין. אשר על כן, בהתאם לאמור בתשובת המדינה בבג"ץ משטר ההיתרים, סווג השער כשער "מרקם חיים".

38. המעבר מופעל מאז יום 5.11.23 על ידי רמ"ם ועד לאותו מועד הופעל על ידי חיילי צה"ל.

39. טרם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", מעבר שקד היה פתוח בהתאם להסכמות המדינה בבג"ץ - כל ימות השבוע בין השעות 7:00 בבוקר עד 21:00 בערב באופן רצוף למעבר רגלי ומעבר רכוב (ראו לעניין זה בג"ץ 3948/06 **בדר זויד נ' ראש ממשלת ישראל**, מיום 12.10.06). ממוצע העוברים היומי במעבר בשגרה עמד על כ-320 הולכי רגל וכ-260 כלי רכב.

40. מאז פרוץ המלחמה, בשל הערכת המצב הביטחונית, התרעות מודיעיניות רבות כמו גם היסטוריה גזרתית רחבה הכוללת הפרות סדר רבות, זריקות אבנים, ניסיונות פיצוץ המעבר בדמות הנחת מטעני חבלה, זריקת צמיגים בוערים ובקבוקי תבערה, הוחלט תוך תיאום עם נציגי תושבי הח'רבות ואום אליריחאן ואלד'הר אלמאלח (אותם משרת המעבר) להפעיל את מעבר שקד רק בשעות אור יום. זאת, בשל החשש מפעילות חבלנית עוינת בשעות החשכה.

לכן כיום, בתיאום עם הקישור הפלסטיני, מעבר שקד פתוח בכל ימות השבוע למשך 9.5 שעות ביום, החל מהשעה 7:00 בבוקר ועד השעה 16:30 אחר הצהריים (ברצף) ומאפשר מעבר רגלי ורכוב.

על פי הנמסר מגורמי רמ"ם המעבר מתופעל על ידי 12 עובדים ועוברים במעבר כל יום כ-250 בעלי היתרים רגלית וכ-130 כלי רכב. מעבר זה נותן מענה גם לתושבי ברטעה במקרים הומניטריים בהם

הדבר מתבקש וזאת במהלך שעות הפעילות שלו, בעיקר למעבר רכוב זאת משום שההגעה למעבר זה באמצעות רכב פשוטה יותר מההגעה למעבר ברטעה.

יצוין כי במעבר זה אין מענה הומניטרי מעבר לשעות פעילות המעבר והתושבים הנדרשים לכך מופנים למעבר ברטעה הסמוך.

מעבר באקה אל שרקה

41. מעבר באקה אל שרקה המוכר גם כמעבר "526" והנמצא בסמוך גם לבאקה אל גרביה משרת את אוכלוסיית תושבי קבע במרחב זה, ואת תושבי קבע והחקלאים במרחב "נזלת עיסא" המחזיקים בהיתרים מתאימים. תכליתו של המעבר, כפי שיובהר להלן, היא לאפשר לתושבים שבתיהם מצויים במרחב התפר וחקלאים שאדמתם מצויה במרחב התפר, להיכנס ולצאת מביתם לצורך מרקם חיים תקין. אשר על כן, בהתאם לאמור בתשובת המדינה בבג"ץ משטר ההיתרים, סווג השער כשער "מרקם חיים". שער זה משמש בעיקר את בעלי ההיתרים מסוג תושב קבע וחקלאי בגזרת נאזלת עיסא. המעבר בשער מתאפשר על פי רשימה שמית המונה כ-57 תושבי קבע במרחב באקה שרקה וכן על בסיס היתרים הניתנים לתושבי קבע וחקלאים במרחב נזלת עיסא.

42. טרם פרוץ המלחמה, מעבר באקה אל שרקה היה פתוח בכל ימות השבוע בין השעה 00:06 בבוקר ועד 00:22 בלילה, כוח צבאי היה מאייש את המעבר לאורך כל שעות הפתיחה. ממוצע המעברים היומי עמד על כ-250 כניסות באופן רגלי וכ-11 מעברים באופן רכוב.

43. מאז פרוץ המלחמה, המעבר נפתח בשני מועדים ביום, בין השעות 00:08 ל-08:30 ובין השעות 00:16 ל-16:30, עד לאחרון העוברים בשער הנמצאים בשעות אלו (המעבר לא מאויש באופן קבוע והוא נפתח על ידי סיור שמגיע לצורך פתיחת השער). זאת בשל הסיכון הבטחוני שנשקף מהצבת כוח קבוע לצורך פתיחת השער בעת הזו והיעדר כוח אדם.

ככל שעולה צורך הומניטרי חריג, כוח מגיע למעבר ופותח אותו בהתאם לצורך ולאחר תיאום.

שער שוויכה

44. שער שוויכה, המוכר בעיקר כ"שער הדוקטור" או שער "664" ממוקם בין שוויכה לבין בית משפחת עומר. השער משרת את בני משפחת עומר המתגוררים בבית ומחזיקים בהיתרים מתאימים. תכליתו של השער, כפי שיובהר להלן, היא לאפשר לבני משפחת עומר, שבתם נותר בצד המערבי של גדר הביטחון לאחר שנבתנה, לעבור לשוויכה ושאר אי"ש, לצורך מרקם חיים תקין. אשר על כן, בהתאם לאמור בתשובת המדינה בבג"ץ משטר ההיתרים, סווג השער כשער "מרקם חיים".

45. במסגרת עתירה שהגישו בני המשפחה המתגוררים בבית, הושגו הסכמות בין הצדדים אשר הובילו למחיקת העתירה (ראו בג"ץ 2039/03 **עומר עבדאללה נ' מפקד כוחות צה"ל** (5.6.03)). בעניין מעבר שוויכה הסכימו הצדדים כדלקמן:

.....

ד. על אם הדרך המובילה מהכפר שוויכה אל ביתו של מר עבדאללה עומר יוצב שער, לצורך מעבר זיירי הבית אל הכפר. **מעבר הזיירים בשער**

יתאפשר מספר פעמים ביום, בהתאם לנהלים שייקבעו ביחס למקרים דומים בכלל מרחב התפר, ולכל הפחות שלוש פעמים ביום.
ה. בנוסף למועדים הקבועים, יוכלו דיירי הבית לפנות לנציגות המנהל האזרחי, לצורך תיאום מעבר בשער שלא במועדים הקבועים.
ו. דיירי הבית יהיו זכאים, במידה שאינם מנועים ביטחונית, לקבל היתר כניסה למדינת ישראל, עם כלי רכבם, כדי להגיע לנקודת הביקורת שתוקם מדרום לעיר טול-כרם ולהיכנס לאזור."

46. בהתאם להסכמות, דיירי הבית שאין בעניינם מניעה ביטחונית מחזיקים בהיתרי כניסה רכובים למדינת ישראל, על מנת שיוכלו לעבור דרך מעבר באקה שרקיה או דרך מעבר תאנים. העותרים 11 ו-12 אכן מחזיקים בהיתרים עם כלי הרכב.

47. עד לפרוץ המלחמה, לבני הבית היה מפתח לשער, אשר היה מאויש בכל שעות היממה בכל ימות השבוע על ידי כוחות צה"ל, על מנת לוודא שהעוברים בשער הם אוכלוסיית הזכאים לעבור בו ולא נעשה בו שימוש לרעה. לאחר פרוץ המלחמה, החלו אירועים חבלניים רבים לכיוון הכוח המוצב בשער, כגון זריקת מטעני חבלה, צמיגים בוערים ואירועי ירי שונים. בשל המתווה הייחודי של השער, לא ניתן לעיתים להבחין בחשודים ואף לרדוף אחריהם והכוח נותר לעיתים קרובות חסר יכולת להגן על עצמו באופן אפקטיבי.

על כן, החליט מפקד החטיבה המרחבית שהשער לא יאויש עוד בכל שעות היממה, והשער ייפתח, בתיאום עם משפחת עומר, שלוש פעמים ביום. בין השעות 07:30 ל-08:00; בין 12:00 ל-12:30; ובין 15:30 ל-16:00. זאת במטרה לצמצם את הסיכון הנשקף לחיי אדם. שעות אלו נבחרו בתיאום מול המשפחה, שנשאלה מה הן השעות הרצויות ולאחר הבהרה כי נכון לעת כתיבת שורות אלו, יתאפשר מעבר בשער רק בשעות האור.

48. יצוין בהתייחס לטענות העותרים לאירוע מיום 22.10.23 כי על פי הנמסר מגורמי המשיב באותו היום ניהל כוח צה"ל מרדף אחר אוטובוס אשר הכניס באופן בלתי חוקי תושבי אזור למדינת ישראל. על פי הנמסר, האוטובוס פיזר את השוהים הבלתי חוקיים בסמוך לבית המשפחה וכלל השב"חים שהיו עליו ירדו ממנו ורצו לכל עבר, כולל לעבר בית המשפחה.

לאור חשד כוחות הצבא כי מסתתרים שב"חים בבית המשפחה וכי הם מסייעים לדבר עבירה, בוצע חיפוש בביתם ובחפציהם של העותרים 11 ו-12. זו גם הסיבה לכך שהכוח הצבאי הודיע לבני המשפחה שעליהם לחזור לביתם בשעה בה השער היה אמור להיפתח. מדובר כאמור באירוע מבצעי נקודתי.

שערים חקלאיים

49. בהתאם לפקודת הסגר והארכתה מיום 3.11.23 שערים אלה אשר נותנים מענה בעיקרם לבעלי היתר חקלאי נותרו סגורים.

50. כאמור לעיל, ביום 17.11.23 התקבלה החלטה של המפקד הצבאי לביצוע תיאום עבודות במסיק במרחב התפר בגזרת ג'נין ואפרים. בימים אלה מאפשרים גורמי המשיב את כניסת בעלי היתרים חקלאיים תוך תיאום עם וזאת במתכונת אשר תואמת את צרכי הביטחון ומכלול השיקולים הנדרשים לעניין. על פי הנמסר מגורמי המשיב מעברם של בעלי ההיתר החקלאי, מתבצע בשערים

חקלאיים משתנים, בהתאם לצורך, להערכת המצב והקצאת הכוחות, תוך מתן הודעה מוקדמת לקישור הפלסטיני ובעלי האדמות במרחב הרלוונטי. זאת, החל משלשום, יום ראשון 26.11.23, אז נכנסו עשרות חקלאים למרחבי התפר השונים לצורך חקלאי. כך יימשך גם בשבועות הקרובים בהתאם למזג האוויר והערכת המצב הביטחונית.

51. בנוסף, בכל הנוגע לחקלאות הדורשת טיפול יום יומי, פועל המת"ק בהתאם לפניית שמתקבלות, להנפקת היתרים ל"צרכים אישיים" במקרים המתאימים ולאחר בחינה פרטנית, כפי שנעשה בעניינם של חלק מהעותרים בבג"ץ 8112/23.

העותרים בבג"ץ 7945/23

52. כפי שעולה מהמערכות הממוחשבות של המשיב, העותרים 1-2 מחזיקים בהיתרים שאינם מוחרגים על פי פקודת הסגר ומשכך, בעת הנוכחית, אין בידם לחצות את גדר הביטחון; העותרים 3-12 מחזיקים בהיתרים של תושבי קבע במרחב התפר וביכולתם לחצות את גדר הביטחון במעברים כיום. הכל כפי שיפורט להלן.

53. העותר 1, סאמר אחמד מוצטפא גאנם, בן 50, תושב שווייכה שבנפת טול כרם, נשוי ואב לארבעה. העותר 1 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים שונים מחודש ינואר 2004, ובהיתרי מסחר במרחב התפר מיום 15.3.05. מאז ועד היום מחזיק העותר 1 בהיתרי כניסה למרחב התפר, בעיקר לצרכי מסחר, לסירוגין. כיום מחזיק העותר 1 בהיתר "מסחר במרחב התפר" שתוקפו מיום 30.6.23 ועד ליום 28.6.24.

54. העותר 2, מוראד מחמוד מוחמד גאבר, בן 43, תושב באקה אל שרקיה שבנפת טול כרם, נשוי ואב לשלושה. העותר 2 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכי מסחר מיום 23.2.15 ועד היום. כיום, מחזיק העותר 2 בהיתר "מסחר במרחב התפר" שתוקפו מיום 4.3.23 עד ליום 2.3.24. על פי הנתונים הממוחשבים שבידי המשיב, מאז יום 23.8.23 לא עבר העותר 2 במעברים למרחב התפר ולישראל.

55. **אשר לעותרים 1-2 המחזיקים בהיתר "מסחר במרחב התפר", כאמור לעיל, בהתאם לפקודת הסגר, היתר זה אינו מוחרג ולכן נכון לתוקפה של פקודת הסגר הנוכחית, אינו מאפשר כניסה למרחב התפר.**

56. העותר 3, ג'ואד מוחמד דיב קהבא, בן 46, תושב יעבד שבנפת ג'נין, נשוי ואב לשישה. העותר 3 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים שונים מחודש נובמבר 2003 ובהיתרי "תושב קבע במרחב התפר" מיום 21.8.12. מאז ועד היום מחזיק העותר 3 בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכי תושבות, כיום מחזיק בהיתר "תושב קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 3.5.21 ועד ליום 1.5.25.

57. העותרת 4, נדא אחמד עבד אלכרים קבהא, בת 40, תושבת ברטעה שבנפת ג'נין, נשואה לעותר 3 ואם לשישה. העותרת 4 מחזיקה בהיתרי שהייה במרחב התפר מתוקף היותה תושבת קבע עוד מחודש אוקטובר 2003 ומאז ועד היום מחזיקה בהיתרי כניסה ושהייה שונים למרחב התפר. כיום מחזיקה העותרת 4 בהיתר "תושבת קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 1.4.23 ועד ליום 30.3.27.

58. העותר 5, קיס ג'ואד מוחמד קבהא, בן 17, תושב ברטעה שבנפת ג'נין, רווק ובנם של העותרים 3 ו-4. העותר 5 מחזיק בהיתר שהייה במרחב התפר לתושבי קבע מאז יום הולדתו ה-16 בחודש יולי 2022. זאת, בשל כך שקטינים פלסטינים בני פחות מ-16 שהוריהם תושבי קבע במרחב התפר, לא מחויבים להיות בעלי היתרי כניסה למרחב התפר. כיום, מחזיק העותר 5 בהיתר "תושב קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 24.7.22 ועד ליום 23.7.26.
- בהתייחס לטענות העותרים 3 - 5 באשר לסירוב שלטענתם נמסר להם מהמועצה לעניין הוספת רכבם לרשימת מורשי מעבר הרכב בשל מצבו הרפואי החריג של העותר 5 - **נעדכן כי לאחר בחינת העניין הוחלט להחריגם מרשימת 100 כלי הרכב המועברת ממועצת ברטעה. כלומר, העותרים 3-5 מורשים לעבור במעבר ברטעה באופן רכוב מדי יום, באמצעות הרכב המשפחתי אשר פרטיו פורטו בעתירה, וזאת ללא תלות ברשימה המועברת ממועצת ברטעה. על פי הנמסר מגורמי המשיב העותרים עודכנו בכך.**
59. העותר 6, אמג'ד אחמד דיב קבהא, בן 35, תושב ברטעה שבנפת ג'נין, נשוי ואב לחמישה. העותר 6 החזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים שונים מחודש יוני 2006, ובהיתרי שהייה מתוקף היותו תושב קבע במרחב התפר מיום 16.12.16 ועד היום מחזיק בהיתרי כניסה כאמור. כיום, העותר 6 מחזיק בהיתר "תושב קבע במרחב התפר", שתוקפו מיום 27.11.23 ועד ליום 25.11.27.
60. העותרת 7, צבארין עומר מוחמד קבהא, בת 30, תושבת ברטעה שבנפת ג'נין, נשואה לעותר 6 ואם לחמישה. העותרת 7 החזיקה בהיתרי שהייה במרחב התפר מתוקף היותה תושבת קבע עוד מחודש אוגוסט 2009 ומאז ועד היום מחזיקה בהיתרי כניסה כאמור. כיום, העותרת 7 מחזיקה בהיתר "תושבת קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 3.8.21 ועד ליום 1.8.25.
61. העותר 8, עמרו איאד לטפי אשקר, בן 29, תושב צידא שבנפת טול כרם, נשוי ואב לילד. העותר 8 החזיק לסירוגין בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים שונים מחודש אוקטובר 2011 ובהיתרי שהייה מתוקף היותו תושב במרחב התפר מיום 23.11.17. כיום, מחזיק העותר 8 בהיתר "תושב קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 2.3.20 ועד ליום 29.2.24.
62. העותרת 9, דלאל יוסף קאסם אשקר, בת 30, תושבת ברטעה שבנפת ג'נין, נשואה לעותר 8 ואם לילד. העותרת 9 מחזיקה בהיתרי שהייה במרחב התפר מתוקף היותה תושבת קבע מאז חודש ספטמבר ועד היום. כיום, מחזיקה העותרת 9 בהיתר "תושבת קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 30.9.21 ועד ליום 28.9.25.
63. העותר 10, עבדאללה עבד אלרחים סעיד עמר, בן 69, תושב שוויכה שבנפת טול כרם, נשוי ואב לארבעה. העותר 10 מחזיק בהיתרי שהייה במרחב התפר מתוקף היותו תושב קבע מאז אוקטובר 2003 ועד היום. כיום מחזיק בהיתר "תושב קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 11.8.22 ועד ליום 9.8.24.

64. העותרת 11, סוניא עבדאללה עבד אלרחים עמר, בת 36, תושבת שווייכה שבנפת טול כרם, רווקה, ביתו של העותר 10. העותרת 11 מחזיקה בהיתרי שהיה במרחב התפר מתוקף היותה תושבת קבע מאז אוקטובר 2003 ועד היום. כיום מחזיקה העותרת 11 בהיתר "תושבת קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 10.1.23 ועד ליום 9.8.24, הכולל כלי רכב.

65. העותר 12, חאזם עבדללה עבד אלרחים עמר, בן 31, תושב שווייכה שבנפת טול כרם, רווק, בנו של העותר 10. העותר 12 מחזיק בהיתרי שהיה במרחב התפר מתוקף היותו תושב קבע מאז אוקטובר 2003, ועד היום. כיום מחזיק העותר 12 בהיתר "תושב קבע במרחב התפר" שתוקפו מיום 10.1.23 ועד ליום 9.8.24, הכולל כלי רכב.

העותרים בבג"ץ 8112/23

66. כפי שעולה מהמערכות הממוחשבות של המשיב, העותרים 1-4 והעותר 7 מחזיקים בהיתרים שעד עתה לא הוחרגו מפקודת הסגר, אולם כאמור לעיל, בהתאם להחלטת המפקד הצבאי, כניסתם מותרת כעת; ההיתר בו החזיק העותר 6 בוטל בשל מניעה ביטחונית בעניינו; העותרים 5, ו-8-9 מחזיקים בהיתרים המוחרגים מפקודת הסגר (היתרים לצרכים אישיים) ומאפשרים להם לעבור במעברי גדר הביטחון ולגשת לאדמותיהם והם אכן עושים זאת. הכל כפי שיפורט להלן.

67. העותר 1, עלי אחמד עלי רדואן, בן 60, תושב חרבת אל נבי אליאס שבנפת קלקיליה, נשוי ואב לשבעה. העותר 1 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש דצמבר 2003, ולצרכים נוספים אחרים מחודש יוני 2008. כיום מחזיק בהיתר "חקלאי במרחב התפר" שתוקפו מיום 14.9.23 עד ליום 12.9.25.

68. העותרת 2, בותינה מסעוד חסן אלזקלה, בת 58, תושבת גרביה שבנפת טול כרם, נשואה ואם לחמישה. העותרת 2 מחזיקה בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש יולי 2004, ולצרכים נוספים אחרים מחודש אוקטובר 2008. כיום מחזיקה בהיתר "חקלאית במרחב התפר" שתוקפו מיום 18.5.23 ועד ליום 16.5.25.

69. העותר 3, חאלד גמאל אחמד אלזקלה, בן 36, תושב טול כרם, נשוי, אב לשניים ובנה של העותרת 2. העותר 3 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש יולי 2004. כיום מחזיק בהיתר "חקלאי במרחב התפר" שתוקפו מיום 27.8.23 ועד ליום 25.8.25.

70. העותרת 4, אעתדאל אחמד רדא גשאש, בת 66, תושבת, קלקיליה, אלמנה ואם לתשעה. העותרת 4 מחזיקה בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש אוקטובר 2003, ולצרכים נוספים אחרים מחודש ספטמבר 2007. כיום מחזיקה בהיתר "בני משפחת חקלאי מקרבה ראשונה במרחב התפר" שתוקפו מיום 14.6.23 ועד ליום 12.6.25.

71. העותר 5, מוחמד זאמל מחמוד גשאש, בן 44, תושב קלקיליה, נשוי, אב לחמישה ובנה של העותרת 4. העותר 5 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש אוקטובר 2003, ולצרכים נוספים אחרים מחודש מרץ 2008. העותר מחזיק בהיתר "חקלאי במרחב התפר" שתוקפו מיום 12

14.6.23 ועד ליום 12.6.25 ; וכן בעקבות פנייתו לגורמי המשיב בהיתר "צרכים אישיים במרחב התפר" שתוקפו מיום 29.10.23 עד ליום 30.11.23. **היתר "צרכים אישיים במרחב התפר" מוחרג כאמור מפקודת הסגר ומאפשר לעותר להיכנס למרחב התפר אף בתקופת הסגר לצורך גישה לאדמותיו.** כעולה מהמערכת הממוחשבת של המשיב, העותר 5 עושה שימוש בהיתר זה ונכנס למרחב התפר דרך מעברים שונים גם מאז פרוץ המלחמה. כך למשל העותר נכנס למרחב התפר בימים 10.10.23 ; 31.10.23 ; 10.11.23 ; 14.11.23 ; 24.11.23.

72. העותר 6, מוצטפא זאמל מחמוד גשאש, בן 29, תושב קלקיליה, נשוי, אב לילד, בנה של העותרת 4. העותר 6 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש ספטמבר 2005, ולצרכים נוספים אחרים מחודש ספטמבר 2007. העותר החזיק עד לאחרונה בהיתר "בני משפחת חקלאי מקרבה ראשונה במרחב התפר" שתוקפו היה מיום 6.2.23 ועד ליום 4.2.25, אך בשל אינדיקציה למסוכנות ביטחונית הנשקפת מהעותר 6, **בוטל ההיתר.**

73. העותר 7, ואאל מוחמד רדא זיד, בן 64, תושב זיד שבנפת קלקיליה, נשוי ואב לחמישה. העותר 7 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש ינואר 2013. כיום מחזיק בהיתר "חקלאי במרחב התפר" שתוקפו מיום 26.5.23 ועד ליום 24.5.25.

74. העותר 8, מעאד ואאל מוחמד זיד, בן 38, תושב קלקיליה, נשוי, אב לשניים ובנו של העותר 7. העותר 8 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש אוקטובר 2003, ולצרכים נוספים אחרים מחודש פברואר 2007. בעקבות פניית העותר 8 לגורמי המשיב על מנת לאפשר לו גישה לאדמותיו בתקופת פקודת הסגר, קיבל העותר היתר "צרכים אישיים במרחב התפר" שתוקפו מיום 29.10.23 ועד ליום 30.11.23. **היתר "צרכים אישיים במרחב התפר" מוחרג כאמור מפקודת הסגר ומאפשר לעותר להיכנס למרחב התפר אף בתקופת הסגר לצורך גישה לאדמותיו.** כעולה מהמערכת הממוחשבת של המשיב, העותר 8 עושה שימוש בהיתר זה ונכנס למרחב התפר דרך מעברים שונים גם מאז פרוץ המלחמה. כך למשל העותר נכנס למרחב התפר בימים 03.11.23 ; 10.11.23 ; 21.11.23 ; 24.11.23 ; 25.11.23 ; 26.11.23.

75. העותר 9, אחמד עבד אלרחים יוסף זיד, בן 56, תושב קלקיליה, נשוי ואב לחמישה. העותר 9 מחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מחודש אוקטובר 2003, ולצרכים נוספים אחרים מחודש יולי 2007. כיום העותר מחזיק בהיתר "בני משפחת חקלאי מקרבה ראשונה במרחב התפר" שתוקפו מיום 25.9.23 ועד ליום 23.9.25 ; וכן לאחר פנייתו לגורמי המשיב בהיתר "צרכים אישיים במרחב התפר" שתוקפו מיום 29.10.23 ועד ליום 30.11.23. **היתר "צרכים אישיים במרחב התפר" מוחרג כאמור מפקודת הסגר ומאפשר לעותר להיכנס למרחב התפר אף בתקופת הסגר לצורך גישה לאדמותיו.** כעולה מהמערכת הממוחשבת של המשיב, העותר 9 עושה שימוש בהיתר זה ונכנס למרחב התפר דרך מעברים שונים גם מאז פרוץ המלחמה. כך למשל העותר נכנס למרחב התפר בימים 02.11.23 ; 09.11.23 ; 10.11.23 ; 11.11.23 ; 12.11.23 ; 13.11.23 ; 15.11.23 ; 16.11.23 ; 19.11.23 ; 20.11.23 ; 21.11.23 ; 22.11.23 ; 24.11.23 ; 25.11.23 ; 26.11.23.

76. עמדת המשיב היא כי לא קמה עילה להתערבות בית המשפט הנכבד בהחלטותיו, מושא ענייננו, המתקבלות על יסוד שיקולים ביטחוניים ומבצעיים, חריגים ומשתנים, ומתוך רצון לתת מענה ככל הניתן לצרכי האוכלוסיות העוברות במעברים אשר בגדר הביטחון למרחב התפר.

בג"ץ 8112/23

77. המשיב יטען כי דין העתירה בבג"ץ 8112/23 להידחות קודם לכל בשל השינוי במסד העובדתי העומד ביסודה, כאשר למעלה מן הצורך יטען המשיב כי דין עתירה להידחות על הסף בעניינם של חלק מהעותרים בה כפי שיפורט להלן.

78. **נחזור ונציין כי בכל הנוגע להיתרים לצרכים חקלאיים, ביום 17.11.23 התקבלה החלטה של המפקד הצבאי לביצוע תיאום עבודות במסיק במרחב התפר בגזרת ג'נין ואפרים. בימים אלה מאפשרים גורמי המשיב את כניסת בעלי ההיתרים החקלאיים תוך תיאום עמם וזאת במתכונת אשר תואמת את צרכי הביטחון ומכלול השיקולים הנדרשים לעניין. כאמור, כפי שנמסר מגורמי המשיב, מעברם של בעלי ההיתרים חקלאיים מתבצע בשערים חקלאיים משתנים, בהתאם לצורך, להערכת המצב והקצאת הכוחות, תוך מתן הודעה מוקדמת לקישור הפלסטיני ובעלי האדמות במרחב הרלוונטי. זאת, החל משלשום, יום ראשון 26.11.23, אז נכנסו עשרות חקלאים למרחבי התפר השונים לצרכים חקלאיים. כך יימשך גם בשבועות הקרובים בהתאם למזג האוויר והערכת המצב הביטחוני.**

באשר למשמעות השינוי האמור במסד העובדתי שעמד בבסיס העתירה במועד הגשתה - ראו קביעות כבוד השופט הנדל בבג"ץ 1273/20 משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' הכנסת ה-22 (9.9.20):

"כלל ידוע הוא כי בית המשפט לא ידון לגופן בעתירות בעלות אופי תיאורטי ואקדמי. עתירה תיאורטית הוגדרה בפסיקה כ"עתירה אשר אינה נדרשת לפתרון סכסוך בר-קיימא בעת העיסוק בה" ... המוקד הוא בנקודת הזמן שבה מובאת העתירה לפתחו של בית המשפט: "... בית המשפט אינו מוכן לדון בעתירה, אף אם הייתה אקטואלית, משעה שנעשתה תיאורטית" (בג"ץ 6055/95 צמח נ' שר הביטחון, פ"ד נג(5) 241, פס' 3 (1999) (להלן: עניין צמח); ראו גם: בג"ץ 4380/07 ההסתדרות הרפואית בישראל נ' משרד הבריאות, פס' 7 (30.8.2009)). כלל זה חל גם לגבי עתירות המעלות שאלות משפטיות חשובות ועקרוניות (בג"ץ 1853/02 נאוי נ' שר האנרגיה והתשתיות הלאומיות, פס' 3 (8.10.2003) (להלן: עניין נאוי)). הכלל חופף במידה רבה לכלל בדבר דחייה על הסף של עתירה מוקדמת - "אשר אינה מסבה את עצמה על מצב עובדתי שריר וקיים, אלא עניינה הוא בתרחיש תיאורטי בלבד", שטרם בא אל העולם (בג"ץ 2655/06 נועם נ' היועץ המשפטי לממשלה, פס' 5 (27.3.2006))."

79. למעלה מן הצורך לעניין זה, נציין כי דין העתירה להידחות על הסף בהתייחס לעותרים אשר בפועל עושים שימוש בהיתר "צרכים אישיים" ונכנסים דרך המעברים למרחב התפר - כמפורט לעיל בידי העותרים 5 ו-8-9 בבג"ץ 8112/23 - **היתרים המוחרגים מפקודת הסגר ומאפשרים להם כניסה למרחב התפר וגישה לאדמותיהם**. כאמור לעיל, העותרים משתמשים בהיתרים אלו בפועל והם עשו כך גם מאז פרוץ המלחמה, מספר פעמים.

באשר לעותר 6 בבג"ץ 8112/23 ההיתר שהחזיק בוטל בשל מניעה ביטחונית בעניינו. לפיכך, אף אם ההיתר בו החזיק היה מוחרג מפקודת הסגר ואף אם מעברי גדר הביטחון היו פועלים כבשגרה, בטרם פרוץ המלחמה, הרי שלא היה בידו לעבור במעברים בשל מסוכנות הנשקפת ממנו.

מכאן כי הסעד המתבקש בבג"ץ 8112/23 לפיו המשיב "ישוב ויאפשר לפלסטינים שקיבלו היתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים להיכנס למרחב התפר" תיאורטי בעניינם של העותרים 5, 8-9 ו-6, שכן או שהם מנועים לחלוטין ממעבר בשל מניעה ביטחונית וללא קשר לסוג ההיתר בו הם מחזיקים (העותר 6), או שבידם היתרים המאפשרים את כניסתם אף בעת הזו (ראו והשוו בשניויים המחויבים, בג"ץ 4300/20 האגודה לשמירת זכויות הפרט נ' הכנסת, (אר"ש, 16.12.20)).

זאת ועוד ובהינתן החלטת המפקד הצבאי המאפשרת כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים, הסעד האמור תיאורטי אף ביחס לכלל העותרים בעתירה זו ועל כן דינה להידחות.

בג"ץ 7945/23

80. עמדת המשיב היא כי דין העתירה להידחות בהיעדר עילה להתערבות בית המשפט הנכבד בהחלטותיו. הלכה מושרשת היא כי שיקול הדעת המקצועי המסור למפקד הצבאי הוא רחב, וכי היקף התערבותו של בית משפט נכבד זה בשיקולי ביטחון אותם שוקל המפקד הצבאי היא מצומצמת, לאור מומחיותו, אחריותו וחובתו בעניינים שכאלה, וכי על העותר לעמוד בנטל כבד לצורך סתירת עמדתו הביטחונית של המפקד הצבאי (ראו: בג"ץ 5866/16 עיריית חברון נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה הערבית (28.12.16); בג"ץ 4825/04 עליאן ואח' נ' ראש הממשלה (16.3.06); בג"ץ 1412/18 אבו עלאן נ' מפקד פיקוד מרכז (1.11.20)).

עמד על כך בית המשפט הנכבד בבג"ץ 3607/10 שורת הדין - Israel Law Center ואח' נ' שר הבטחון (27.06.10):

"הלכה היא כי בית משפט זה, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, אינו נכנס בנעליו של הגורם הצבאי המוסמך, ואין הוא ממיר את שיקול דעתו של המפקד הצבאי בשיקול דעת בית המשפט (ראו בג"ץ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(5) 807, 843 (2004)). המפקד הצבאי השוקל שיקולים שעניינם בביטחון הציבור, הינו בעל המומחיות הצבאית והמבצעית, ובידו הנתונים הרלוונטיים ותמונה ביטחונית רחבה. המפקד הצבאי הוא גם הנושא באחריות בנוגע לביטחון השטח הנתון לסמכותו. משכך, בדונו בשאלות הביטחונית שעליהן הוא מופקד, מסור למפקד הצבאי שיקול דעת רחב. בית המשפט מייחס לעמדתו של המפקד הצבאי משקל ניכר, וביקורתו השיפוטית תתמצה בבחינת חוקיות החלטתו של המפקד הצבאי, ועמידתה בנורמות המשפטיות המחייבות (בג"ץ 1005/89 אגא נ' מפקד כוחות צה"ל באזור רצועת עזה, פ"ד מד(1) 536, 539 (1990); בג"ץ 7015/02 עג'ורי נ' מפרד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נו(6) 352, 375-376 (2002); בג"ץ 11651/05 מועצה מקומית בית אריה נ' שר הביטחון, סעיף 9 (פורסם בנבו), 21.5.06); פסקה 27 לפסק הדין הראשון). נורמות אלה כוללות בין היתר, את החובה ליתן משקל לשיקולי ביטחון האזור, שמהם נגזר גם השיקול בדבר הגנה על ביטחונם ושלומם של ישראלים הנעים על הכביש; לזכויותיהם של

התושבים הפלסטיניים שהינם "תושבים מוגנים"; ולשמירת זכויותיהם של הישראלים הגרים בישובים הישראליים באזור. (פסקה 28 לפסק הדין הראשון; בג"צ 10356/02 הס נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נח(3) 443, 456-455 (2004); בג"צ 4289/05 מועצה מקומית ביר נבאלה נ' ממשלת ישראל, סעיפים 33-34 (פורסם בנבו, 26.11.06)) (שם, פסקה 5).

81. כאמור עניינו של הליך זה, בעיקרו של דבר, בשעות הפתיחה של מעברים מסויימים במרחב התפר לצורך מעברם של בעלי היתר מסוג "תושב קבע במרחב התפר" (לצד טענות על אי מתן מענה הומניטרי קונקרטי) וכן אי החרגתם של בעלי היתרים מסחריים מפקודת הסגר, לעת הזו.

המשיב יטען כי לא קמה כל עילה להתערבות בית המשפט הנכבד בהחלטתו באשר להפעלת מעברי הכניסה למרחב התפר, בהתאם לפקודת הסגר ובעת מלחמה. כפי שפורט בהרחבה לעיל, לאחר שהתקיימה הערכת מצב ביטחונית בעקבות פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", החליטו הרמטכ"ל, שר הביטחון ומפקד פיקוד המרכז על הארכת הסגר אשר הוחל בתקופת החגים, לפיו ככלל נאסרה כניסת פלסטינים מהאזור למרחב התפר וישראל. לפיכך, מותלה תוקפם של כלל היתרי הכניסה למרחב התפר וישראל, למעט אוכלוסיות הומניטריות ייחודיות ואוכלוסיות החיוניות להמשך התפקוד התקין של המשק הישראלי. בתוך כך, היתרי מסחר אינם כלולים בהיתרים אשר הוחלט להחריג מהסגר, ואילו היתרים לתושבי הקבע של מרחב התפר, מוחרגים וכך גם היתרים לצרכים אישיים. החלטה זו ואופן יישומה בין היתר במונח של שעות הפתיחה של המעברים במרחב התפר, מצויה בליבת שיקול הדעת המקצועי של המפקד הצבאי ומבוססת על הערכות מצב עיתיות.

עוד יצוין כי, כמפורט לעיל, מתוך כוונה לשמור על מרקם חיים ומתן מענה מותאם ישנו שיח קבוע ומתמשך בין גורמי המשיב לנציגי התושבים באזור. כך בתיאום עם נציגי התושבים נסגרים חלק מהמעברים בשעות החשיכה וזאת לאור בקשתם להקטין את הסיכון הביטחוני הנשקף במקומות אלה בשעות החשיכה והכל תוך עשיית מאמץ למתן מענה הומניטרי לאורך כל ימות השבוע ובכל שעה.

82. בטרם נדרש להחלטות המשיב על רקע מלחמת "חרבות ברזל" ראוי לציין את התכלית הביטחונית של גדר הביטחון אשר הוכרה, גם בימים של שגרה, על ידי בית משפט נכבד זה. בפסק הדין בבג"ץ ההיתרים, אשר ניתן ביום 5.4.11 מפי כב' הנשיאה ביניש, כב' המשנה לנשיאה ריבלין וכב' השופטת פרוקצ'יה, נדחתה העתירה, בכפוף להערות בית המשפט הנכבד בכל הנוגע לשינויים נדרשים בהסדרים הרלוונטיים, תוך שנקבע, בין היתר, כדלהלן:

"46. במסגרת פסק דינו עסקנו בהרחבה במציאות הביטחונית המורכבת שהביאה להקמתה של גדר הביטחון. מהלך זה גרר עימו פגיעה קשה באורחות חייהם של רבים מבין הפלסטינים תושבי האזור. **בפסיקתו של בית משפט זה נקבע פעמים רבות כי פגיעה זו הינה בלתי נמנעת בהתחשב בצורך הביטחוני המובהק שעמד בבסיס הקמת הגדר.** [...] כאמור, משטר ההיתרים שהוחל במרחב התפר מהווה תוצר לוואי של תוואי הגדר. אף בו יש כדי לגרום פגיעה קשה בזכויות התושבים הפלסטינים - אלו המתגוררים בתחומו ואילו הנמצאים מחוצה לו. [...] העותרים בעתירות שלפנינו הציגו תמונה קשה של מציאות החיים המורכבת עימה מתמודדים תושבים אלה מאז הוחל משטר ההיתרים. לא חלקנו על קיומם של קשיים אלה, ונראה כי אף המדינה מודעת להם היטב. **עם זאת, גם הפעם, לא יכולנו להתעלם מן התכלית הביטחונית**

החיונית העומדת בבסיס ההחלטה על סגירת מרחב התפר, ולפיכך בחנו בכלים המשפטיים העומדים לרשותנו האם המפקד הצבאי עשה כל שביכולתו על מנת להביא לצמצום הפגיעה הנגרמת לתושבים תחת משטר ההיתרים. **בנסיבות העניין, ובהינתן התשתית העובדתית שהונחה בפנינו, באנו לכלל מסקנה כי בכפוף למספר שינויים שפורטו בהרחבה לעיל, ההחלטה על סגירת מרחב התפר והחלת משטר ההיתרים במרחב עומדת במבחני החוקיות, ומכאן כי לא קמה עילה מצידנו להתערב בה**. בקביעתנו זו נשענו כאמור לא רק על ההסדרים גופם, אלא גם על הצהרות המדינה בדבר מהלכים שננקטים על-ידה כל העת, ואשר נועדו להביא לשיפור מערך הטיפול בבקשות השונות כמו גם להקלת הנגישות למרחב התפר, תוך צמצום הפגיעה הנגרמת באורח חיי התושבים הפלסטינים".

83. עוד במסגרת בג"ץ ההיתרים, עמד בית המשפט הנכבד על התכלית הביטחונית העומדת בבסיס הצורך בהחלת משטר ההיתרים, בקבעו, כדלקמן: "על רקע טיבו ומהותו של מרחב התפר, בהיותו אזור שבינו לבין שטח ישראל אין כל חיץ, קשה שלא לקבל את הטענה לפיה קיים צורך ביטחוני ביצירת מנגנון שיאפשר פיקוח הדוק על הנכנסים דרכו ויסייע למנגנוני הביטחון להתמודד בצורה טובה יותר עם איומי הטרור הפלסטיני המבקשים לפגוע בישראל ותושביה." (ראו פסקה 17 לפסק דינה של כבוד הנשיאה ביניש בבג"ץ ההיתרים).

84. לצד האמור, קבע בית המשפט הנכבד, ועל-כך אין חולק, כי למול השיקול הביטחוני "[...] על המפקד הצבאי להקפיד כי תוענק הגנה ראויה לזכויות האדם של הפלסטינים המצויים בשליטתו בשטח הנתון לתפיסה לוחמתית, שהינם תושבים מוגנים על-פי המשפט הבינלאומי." (ראו פסקה 19 לפסק דינה של כבוד הנשיאה ביניש בבג"ץ ההיתרים).

85. האיזון בין מכלול התכליות והזכויות האמורות הוא אשר עומד בבסיס העתירות דנן, כאשר בימים אלה ההיבטים הביטחוניים מקבלים משנה תוקף לא רק בשל סיכונים ביטחוניים אלא גם בשל מחסור בכוח אדם אשר יבטיח את ביטחון התושבים והאזור. **ודוק הדרג הצבאי הבכיר ביותר (רמטכ"ל) לצד דרג מדיני בכיר (שר הביטחון) ומפקד פיקוד המרכז, הוא הדרג הבכיר באזור יהודה והשומרון, נתנו דעתם בהערכות המצב והאריכו את הסגר, לאור המלחמה, שהוטל על כניסת תושבי האזור למרחב התפר וישראל**, כאשר הדברים נבחנים מעת לעת בהתאם להערכות מצב ביטחוניות ואחרות הנדרשות לעניין (כך ניתן לראות כי כעת מוחרגים מהסגר גם בעלי היתרים חקלאיים שלא הוחרגו עד עתה).

86. המשיב יטען כי החלטותיו אינן מתקבלות בחלל ריק וכי הנסיבות הביטחוניות השוררות כיום באזור מחייבות אותו לפעול באופן אקטיבי להסרת הסיכונים החמורים המרחפים על חיי אזרחי המדינה וכוחות הביטחון. הדברים באים לידי ביטוי בצמצום כמות האנשים שניתן לאפשר להם לעבור במעברים ולשהות במרחב התפר. ראו לעניין זה בג"ץ 7287/23 גידאן נ' המפקד הצבאי, פסי' 14 לפסק דינה של כבוד השופטת כנפי-שטייניץ (11.10.23), שם נקבע כי:

"מדינת ישראל נלחמת זו עת ארוכה בגורמי טרור אשר אינם בוחלים בכל אמצעי לפגיעה בחפים מפשע. בתקופה האחרונה פיגוע רודף פיגוע והנתונים מלמדים כי רק בשנה האחרונה, ועוד לפני אירועי הימים האחרונים, בוצעו למעלה מאלפיים פיגועי טרור שגבו את חייהם של עשרות בני אדם חפים מפשע [...] במציאות ביטחונית קשה ומורכבת

זו, מדינה חפצת חיים זכאית, ואף חייבת, לנקוט אמצעים, גם אם קשים, לשם הגנה על שלום אזרחיה ותושביה ועל ביטחונם".

וכן ר' גם: בג"ץ 7624/23 רופאים לזכויות אדם- ישראל נ. צבא ההגנה לישראל (22.10.23); בג"ץ 7439/23 הייתם אלואחד נ. צבא הגנה לישראל, פס' 8 לפסק דינו של השופט סולברג (31.10.23).

87. העניין אף בא לידי ביטוי בהכרזת המפקד הצבאי על "מצב מיוחד בעורף" באזור יהודה ושומרון, מששוכנע כי: "קיימת סבירות גבוה שתתרחש התקפה על האוכלוסייה האזרחית". הכרזה זו מפעילה חלקים מצו בדבר התגוננות האזרחית (יהודה ושומרון) (מס' 1699), תשע"ב-2012, אשר מקנות למפקד הצבאי סמכות רחבה לפעול על מנת להגן על האוכלוסייה הנמצאת תחת שליטתו.

88. המשיב יטען כי על רקע האמור נקודת המבט המונחת לפתחו היא ראיית המכלול של כלל בעלי ההיתרים ואוכלוסיית הסגר, ונסביר – כפי שניתן לראות מפקודת הסגר הדגשים לביצוע הסגר הם בין היתר כדלהלן: לאפשר מעברי סחורות; מעברי מרקם חיים פתוחים; מתן מענה לסוגיות מרקם חיים והומניטריות בלבד אשר לא מקבלות מענה במעברים הפתוחים לפי פקודת הסגר. הסקטורים המוחרגים מהסגר הם: צוותים רפואיים לצורך משמרות בבית חולים, סיעוד, שירותי בריאות, חברת קדישא, מפעלים חיוניים למשק הישראלי, מלונאות באופן פרטני לאחר בחינה והכל כמפורט בפקודה ונספחיה.

עוד הוחרגו מהסגר סוגי המחזיקים בהיתרים הבאים: עיתונאים ואנשי תקשורת, הסדרים הומניטריים, צרכים משפטיים, איחוד משפחות, תלמידים במרחב התפר, צוות תשתית במרחב התפר, צוות רפואי במרחב התפר, צרכי רווחה, תושבי קבע במרחב התפר, צרכים אישיים ועוד (ראו נספח ב' לפקודת הסגר).

89. באשר לטענות העותרים בהתייחס לפועלים פלסטיניים הנכנסים בימים אלה לישראל - כמפורט בפקודת הסגר, המפקד הצבאי מאפשר כניסתם של פועלים פלסטיניים לישראל בעיקר לעסקים חיוניים הנקבעים באופן פרטני על ידי הגורמים המוסמכים לכך ביחידת מתאם פעולות הממשלה בשטחים. זאת, לאחר בחינה פרטנית של חיוניות העסק והיקף הפועלים הנדרש לבית העסק. כל זאת, תוך החרגה של מספר פועלים מינימלי ככל האפשר, לצרכי שמירה על ביטחון מדינת ישראל ואזרחיה. יצוין כי על פי הנמסר מגורמי המשיב כיום נכנסים לישראל כ-5,000 פועלים במוצע בכל יום, זאת לעומת כ-80,000 במוצע ביום טרם פרוץ המלחמה.

על רקע האמור יטען המשיב כי אין כל ממש בטענת העותרים במישור זה. ביתר שאת בשל ההבדל ביכולות הבקרה של השוהים במרחב התפר ומעסיקיהם (הן במסחר והן בחקלאות) ובהליכי הבידוק הביטחוני והפליילי בין המחזיק בהיתר למרחב התפר לבין מחזיק בהיתר כניסה לישראל, הן בעת בחינת הבקשה להיתר והן בעת כניסתו למרחב התפר או לישראל.

90. אין מחלוקת כי מחזיקים בהיתר "מסחר במרחב התפר" לא הוחרגו, בשלב זה, מפקודת הסגר והמשיב מודע להשלכות מצב הדברים לרבות על רקע חלופי הזמן ואלה נלקחים בחשבון בהערכות המצב העיתיות המתקיימות. למיטב בדיקת גורמי המשיב ישנם כ-900 בעלי היתר מסוג "מסחר במרחב

התפר", להם יש כ- 6,500 מועסקים בעלי היתרי כניסה מסוג "תעסוקה מסחרית במרחב התפר". אף לעניין זה יש לתת את הדעת, שכן משמעות החרגתם מפקודת הסגר היא גידול משמעותי ביותר במספר בעלי ההיתרים שיוכלו לשהות בתקופה זו במרחב התפר – הן במובן הביטחוני והן במסגרת כוח האדם הנדרש לשם כך בהפעלת המעברים. גם את האמור, שוקל המפקד הצבאי במסגרת כלל שיקוליו.

91. מעבר לאמור, הפעלת המעברים נעשית בהתאם להערכת מצב ביטחונית המותאמת לאזור בו מצוי המעבר ובהתאם לכוח האדם הפנוי להפעיל את המעבר, עקב השינויים שנערכו בכוחות בעקבות פרוץ המלחמה. כמו כן, זמני הפעלת המעברים השונים נעשית ככל הניתן תוך תיאום עם נציגי התושבים אותם נועד המעבר לשרת. כך למשל, השינוי בשעות הפתיחה שנערך במעבר שקד, נעשה תוך תיאום עם תושבי הח'רבות ובעקבות חשש ביטחוני לפעילות עוינת בשעות החשכה. ויודגש, **ככל שישנם מקרים הומניטריים פרטניים הדורשים פתיחה של אחד מהמעברים מחוץ לשעות פעילות המעבר, גורמי המשיב וגורמי רמי"ם ערוכים לתת מענה בהתאם לאחר פנייה ותיאום מול הגורם הרלוונטי לכל מעבר.**

92. ודוק, לעיתים, אין מנוס – בהתקיים נסיבות חריגות כבענייננו, מכורח המציאות ובצו השעה – מלהגביל את זכויות האדם, לרבות חופש התנועה, במסגרת אמות המידה החוקתיות הקיימות. לעניין זה, יפים דבריו של בית המשפט בבג"ץ 7052/03 **עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים**, סא(2) 202, פס' 11 (2002):

"דברים הנאמרים בעת שלום יש ולא ניתן יהא לומר אותם בעת מלחמה – אין אנו מפרשים כקריאה לסטות מן המבחנים החוקתיים עצמם בעת חרום. כך, לענין חופש הביטוי וכך לעניין זכויות יסוד אחרות. המבחנים על-פיהם בוחנים אנו הגבלות על זכויות האדם בשל סיבות מתחייבות הם מבחנים אחידים בכל עת. המבחן הוא זהה. אולם ראוי לזכור כי ישומו מושפע מן המציאות. עמד על-כך חברי הנשיא בפסק-דינו כאן: הלחימה כמוה כחבית מלאה חומר נפץ ליד מקור אש. בתקופת הלחימה גדלה ההסתברות כי נזק לאינטרס הציבורי יתרחש וגדלה העוצמה של הפגיעה באינטרס הציבורי, ובכך מתאפשרת הגבלת הזכות במסגרת אמות המידה הקיימות".

93. בתוך כך, לאור המלחמה נקבע שיש לתת משקל מרכזי לשינוי בסדרי הכוחות בגופי הביטחון נוכח התעסוקה המבצעית המוגברת. במציאות הביטחונית השוררת כיום, נדרשים כוחות הביטחון להיערכות מהודקת ופריסה רחבה של כוחות בהיקפים גדולים, שתכליתם לתת מענה לאירועים חריגים המתרחשים בגזרות השונות. במצב דברים חריג עד-מאוד זה, עולה המשקל של אילוצי כוח אדם ומגבלות זמן ומקום – המשפיעים בהתאמה גם על אופן פעילות הכוחות בשטח (בג"ץ 411/89 **תנועת נאמני הר הבית וארץ ישראל נ' מפקד משטרת מרחב ירושלים**, פ"ד מג(2) 17, 21 (1989)).

94. בענייננו, **ההחלטות מושא העתירות התקבלו בגדר סמכותו של המפקד הצבאי**, תוך בחינה פרטנית של הנסיבות והאיזונים המתנגשים, ועל רקע הערכת המצב העדכנית, הסיכון הפרטני הנשקף בנקודות בהן מוצבים המעברים, וכן בהסתכלות מידתית כוללת בראיית מכלול בעלי ההיתרים במרחב התפר ופגיעה פחותה כמה שניתן במרקם החיים וצרכי האוכלוסייה. בהינתן האמור הרי שאין כל בסיס לטענות העותרים לפיהן יש בהחלטות המפקד הצבאי משום "ענישה קולקטיבית", שכן

כמפורט לעיל מדובר בהחלטות ביטחוניות מקצועיות אשר בבסיסן עומדים מכלול השיקולים הנוגעים לעניין.

95. יודגש כי גם בעת הזו עושה המפקד הצבאי מאמץ לאפשר ככל הניתן את מרקם החיים במרחב התפר. כך, שערי מרקם החיים ממשיכים לפעול תוך הקצאת משאבים ניכרת ועל אף הסיכון לכוחות הפועלים במרחב. גם ביחס לחקלאות במרחב התפר פועל המפקד הצבאי בימים אלו על מנת לאפשר ככל הניתן כניסת חקלאים למסיק במרחב התפר, כאשר גם הבחינה ביחס ליתר האוכלוסיות הכללות כיום בסגר נבחנות מעת לעת, לרבות האפשרויות להארכת שעות פעילות המעברים וכלל השינויים שנוצרו כתוצאה מאילוצי מלחמת "חרבות ברזל".

והכל כדי להביא לפגיעה במידה המצומצמת ביותר שניתן באוכלוסייה מחד ומאידך ליתן מענה למצב הביטחוני המורכב של ימינו.

96. עמדת המשיב לפיכך היא, כי בנסיבות החריגות מאוד של ימינו, בשים לב לשיקולים הביטחוניים שתוארו לעיל, כלל התמונה הנוגעת למעברים במרחב התפר ופקודת הסגר, אינה מגלה עילה להתערבות של בית המשפט הנכבד. נחזור ונציין כי גורמי המשיב מקיימים הערכות מצב עיתיות במסגרתן נשקלים מכלול השיקולים הייחודיים לתקופה זו.

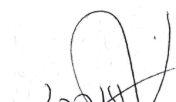
97. לאור מכלול האמור, יטען המשיב כי דין בג"ץ 7945/23 להידחות בהיעדר עילה להתערבות בהחלטות המפקד הצבאי ודין בג"ץ 8112/23 להידחות בעיקרם של דברים בשל השינוי במסד העובדתי העומד ביסוד העתירה כמפורט לעיל.

98. העובדות בתגובה זו, למעט אלה הנוגעות לרמי"ם, יתמכו בתצהירו של תא"ל עופר הינדי, ראש מנהלת קשת צבעים בפקוד מרכז.

העובדות בתגובה זו המתייחסות לרמי"ם יתמכו בתצהירו של מר צ'רלי אוחנה, מנהל מעברים ריחן ושקד רמי"ם, משרד הביטחון.

תא"ל הינדי ומר אוחנה אישרו את האמור בתגובה זו, אולם בשל קשיים טכניים לא ניתן לצרף עם הגשת תגובה זו את תצהירם. על כן ועל מנת שלא לעכב את הגשת התגובה יבקש המשיב לצרף את התצהירים התומכים בתגובה בימים הקרובים.

היום, ט"ו כסלו, תשפ"ד
28 נובמבר, 2023

נועה הוזנברג, עו"ד
עוזרת במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

שרון הוואש-איגר, עו"ד
סגנית בכירה א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה